

พรรณานุกรมเรื่องสมุนไพรของนาคราช

เรือโทหญิง สุมาลี ฉิมตระกูล

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

006011

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

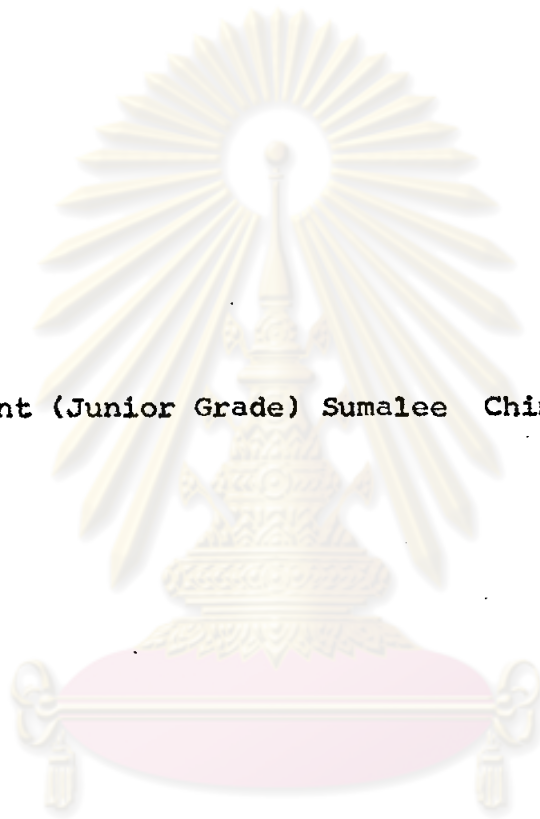
พ.ศ. 2520

114655110

๓.๕

THE CONCEPT OF SŪNYATĀ OF NĀGĀRJUNA

Lieutenant (Junior Grade) Sumalee Chimtragoon

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Philosophy

Graduate School

Chulalongkorn University

1977

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณบดี

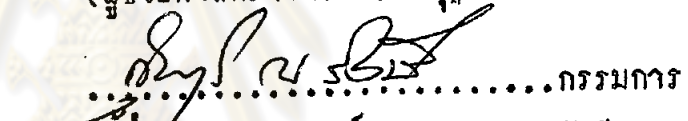
คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ วิศทเวทย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิติ ญูเจือ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ณ รังษี)

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ณ รังษี

ศูนย์วิจัยนวัตพยากร
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง ทรรศนะเรื่องศูนย์คาของนาคารชุน

โดย เรือโทหญิง สุมาลี นิมิตระกุล

แผนกวิชา ปรัชญา

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ทรรศนะเรื่องศูนยตาของนาคารชุน

ชื่อ เรือโทหญิง สุมาลี ฉิมตระกูล

แผนกวิชา ปรัชญา

ปีการศึกษา 2519

บทคัดย่อ

พุทธศาสนาแบ่งออกเป็น 2 นิกายใหญ่ที่สำคัญ คือ หินยาน (เถรวาท) และ มหายาน มหายานเป็นนิกายที่เกิดขึ้นภายหลัง มหายานมีทรรศนะสำคัญที่แตกต่างจากเถรวาท คือ ทรรศนะในเรื่องการเป็นพระโพธิสัตว์และเป็นพระอรหันต์ เถรวาทมีความเชื่อว่าการบรรลุนิพพานเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลที่จะต้องลงมือปฏิบัติให้เข้าถึงหรือบรรลุด้วยตนเอง จะอาศัยผู้อื่นช่วยให้บรรลุไม่ได้ แต่มหายานมีความเห็นว่าวัตถุประสงค์ของการบรรลุนิพพานนั้นหาใช่ว่าจะคับทุกข์ให้แก่ตนเองเท่านั้นไม่ แต่จะต้องดำรงตนเป็นพระโพธิสัตว์เพื่อช่วยปลดเปลื้องความทุกข์ของสัตว์โลกให้หมดเสียก่อน แล้วตนเองจึงจะเข้าสู่นิพพานได้

นาคารชุนเป็นผู้ให้กำเนิดลัทธิศูนยวาทหรือมารยมิกซึ่งเป็นนิกายย่อยที่สำคัญของมหายาน นาคารชุนเสนอแนวความคิดที่แปลกและใหม่ขึ้นในพุทธศาสนา คือ เรื่องศูนยตา ศูนยตามีได้หมายถึงความว่างเปล่าแบบไม่มีอะไรเลย แต่หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ไม่มีสาระที่เป็นของตนเองในการมีอยู่ ต้องอาศัยสิ่งอื่นเป็นเหตุและปัจจัยในการมีอยู่ ฉะนั้นนาคารชุนจึงสรุปว่า ทุกอย่างเป็นสูญ โดยไม่ได้เสนอทฤษฎีใหม่ให้แก่ความคิดทางด้านปรัชญาในการพิสูจน์ว่าทุกทฤษฎีเป็นสูญเลย แต่นาคารชุนใช้วิภาษวิธี คือ การวิจารณ์ด้วยเหตุผลโดยใช้หลักการของทฤษฎีนั้น ๆ แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งที่มีอยู่ในตัวเอง โดยการชักคานฝ่ายตรงข้ามให้จนควยเหตุผล ทุกทฤษฎีจะถูกหมั่นกดทับให้ขัดแย้งตัวเอง

๑

นาคารชุนในวันออก กับคานท์และเฮเกลในวันตกนั้น แม้ว่าจะมีชีวิตอยู่
ต่างยุคต่างสมัยกัน แต่ก็มิมีวิธีการในทางปรัชญาคล้ายคลึงกัน นั่นก็คือ ทั้งนาคารชุน
คานท์ และเฮเกล ต่างก็อาศัยวิภาษวิธีเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงความจริงทางปรัชญา
แต่วิภาษวิธีของเฮเกลกับของนาคารชุนต่างกันในเรื่องที่ วิภาษวิธีของเฮเกลเป็นการเคลื่อนที่
จากความคิดที่ต่ำกว่าและมีสาระน้อยกว่าไปยังความคิดที่สูงกว่าและมีสาระมากกว่า
จนในที่สุดก็ไปถึงความเป็นจริงสูงสุดโดยการใช้อัตถัตถคติญาณที่อยู่เหนือประสบการณ์
สำหรับนาคารชุนนั้นวิภาษวิธี เป็นการให้เหตุผลวิพากษ์เพื่อพิสูจน์ความเป็นศูนย์ตา ซึ่งนำ
ไปสู่การปลดปล่อยจิตให้หลุดพ้นจากการยึดถือในทุกทฤษฎีและเข้าถึงความหลุดพ้นในที่สุด
คานท์กับนาคารชุนได้แบ่งความรู้ออกเป็น 2 ระดับเหมือนกันคือ ความรู้ที่ไต่จากประสบ-
การณณ์และความรู้เหนือประสบการณ์ แต่การเข้าถึงความจริงต้องอาศัยอัตถัตถคติญาณเพียง
อย่างเดียว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title The Concept of Śūnyatā of Nāgārjuna
Name Lieutenant (Junior Grade) Sumalee Chimtragoon
Department Philosophy
Academic Year 1976

ABSTRACT

Buddhism is divided into two main schools, namely, Theravāda (Hīnayāna : the Small Vehicle) and Mahāyāna (The Great Vehicle). The schism of the Buddhist Order (Saṅgha) which led to the division of these two schools occurred in the Second Buddhist Council (Saṅgīti) about one hundred year after Buddha's Parinibbāna, but it was not before the sixth century of the Buddhist era that the Mahāyāna appeared clearly in the history of Buddhism.

Among the many differences between Theravāda and Mahāyāna, the most important is the ideals of Bodhisattava and Arahāt. While the Mahayanists uphold the ideal of Bodhisattava, the Theravādins are content with the attainment of Arahātship. For the Mahāyānists salvation is meaningful only when it is a salvation for all, but for the Theravādins salvation is a matter of self-help for individual.

Nāgārjuna was the founder of Śūnya - vāda or Madhyamika, one of the important sub - schools of Mahāyāna. He proposes

a new concept to Buddhism, that is the concept of Śūnyatā (the voidness). Śūnyatā does not mean the nothingness of everything, but means that all elements are devoid of a real essence of their own. Everything is dependent on each other and has no nature or reality of its own (pissvabhāvatva or śūnya). He disproves the opponent's thesis by using the dialectic, but does not prove any thesis of his own. The dialectic is a self-conscious spiritual movement and a series of reductio ad absurdum. It means that the rejection of each view is not based on any positive grounds or the acceptance of another view; it is based solely on the inner contradiction implicit in each view. Every thesis is turned against itself because of its self-contradictory character.

Nāgārjuna in the East and Kant and Hegel in the West, although they belong to different ages, have a similar method in their philosophies, i.e., they employed dialectic as an instrument in searching for philosophical truth. There is some differences, however, in Hegel's and Nāgārjuna's dialectic. Hegel's dialectic is a movement from the lower concept with less essence to the higher one with more essence and at last reach the ultimate reality through Transcendental Intuition. Nāgārjuna's dialectic is a critical analysis to move the nature of Śūnyatā which leads to freedom from attachment to all theories and at last to salvation. Kant and Nāgārjuna divide knowledge into two levels, namely, knowledge through experience and knowledge beyond experience. But only through intuition or knowledge beyond experience, one can realize the nature of ultimate reality.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่ประสบความสำเร็จ ถ้าขาดความกรุณาและความเอาใจใส่ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนทร ๗ รั้งยี ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ตลอดจนช่วยกรุณาตรวจแก้ไขสาระและสำนวนให้แก่ผู้เขียน นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์วิจิตร - เกกวิสิษฐ์ ที่ให้คำแนะนำแนวความคิดและจัดหาหนังสือที่เป็นประโยชน์ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

เรือโทหญิง สุมาลี นิมิตระกุล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการวิจัยเรื่องนี้	2
วิธีวิจัย.....	2
2. พัฒนาการของพุทธปรัชญา ก่อนและหลังพุทธปรินิพพาน	3
2.1 จุดเริ่มต้นของพุทธปรัชญา	3
2.2 ลักษณะร่วมและลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างพุทธปรัชญา กับ ปรัชญา ระบบอื่น ๆ ของอินเดีย	5
2.3 พุทธศาสนาและพุทธปรัชญาหลังพุทธปรินิพพาน	11
2.4 การแตกแยกของพุทธปรัชญาเป็นเถรวาท (หินยาน) และ มหายาน	16
2.5 ความแตกต่างที่สำคัญระหว่างเถรวาทกับมหายาน.....	19
3. วิชาวิธี - มรรควิธีพิสูจน์ความเป็นศูนยตา	25
3.1 วิชาวิธีก่อนสมัยนาคารชุน.....	25
3.2 วิชาวิธีสมัยนาคารชุน	29
3.3 การเคลื่อนที่และการหยุดนิ่ง	39

4. พัฒนาการของสุนยตา	42
4.1 ทรรศนะแบบอัสถวาทและอนัตตวาท	42
4.2 ความคิดเรื่องสุนยตาของพระพุทธเจ้าและท่านอัสถวโฆษะ..	44
4.3 นาคารชุนและหลักคำสอนของสุนยวาท...	45
5. ปรัชญามารขมิกเปรียบเทียบับปรัชญาของคานท์และเฮเกิล . . .	55
5.1 ปรัชญาของคานท์และปรัชญามารขมิก	55
5.2 ปรัชญาของเฮเกิลและปรัชญามารขมิก...	59
6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	62
บรรณานุกรม	65
ประวัติการศึกษา	70

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อักษรย่อที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ม.ม.	หมายถึง	มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณฑาสก
ม.มู.	หมายถึง	มัชฌิมนิกาย มูลปัณฑาสก
ม.อุปริ.	หมายถึง	มัชฌิมนิกาย อุปริปัณฑาสก
วิ.มหา.	หมายถึง	วินัยปิฎก มหาวรรค
อัง.ติก.	หมายถึง	อังคุตตรนิกาย ตักนิบาต

การใช้ตัวเลขมีความหมายดังนี้

ตัวแรก	หมายถึง	เล่มอะไร
ตัวที่สอง	หมายถึง	ช่ออะไร
ตัวที่สาม	หมายถึง	หน้าอะไร

ตัวอย่างเช่น อัง. ติก. 20/505/212 หมายถึง อังคุตตรนิกาย ตักนิบาต
เล่ม 20 ช่อ 505 หน้า 212.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย